

Valašský Gauguin

Boris Jirků

Jsou spřízněni odvahou, s níž štětec vrství na plátno syté barvy. Puzením oživit tu scénu figurou. Bojovností, když je o co bojovat. A srdcem, které chce svět objímat a přitom snímá jeho hříchy.

text: Marie Rubešová
foto: Galerie La Femme
a autor

Boris Jirků však na začátku své malířské cesty nehledal inspiraci v dílech charismatického

zakladatele expresionismu. Ohlížel se do antického Řecka, Japonska, Číny i do Afriky, kterou vnímá jako živou vodu pro

moderní umění. Mezi své učitele řadí Jana Brandla, Matyáše Brauna, Jana Baucha, Albína Brunovského a samozřejmě

profesora Arnošta Paderlika, v jehož ateliéru monumentální malby v architektuře absolvoval pražskou AVU.

Jak nastartovat imaginaci

Rodný Zlín poskytl Borisovi krásné dětství, vzrušující jinošství a první malířské kroky. Navštěvoval lidovou školu umění a maloval všude, kam se dalo. „Odmala jsem byl knihomol, snivec a idealista. Ilustroval jsem knihy, které neměly obrázky, i ty, s jejichž ilustracemi jsem nebyl spokojen. A když jsem chodil na střední školu, dokonce jsem přemaloval některé obrazy u nás doma,” usmívá se při vzpomínce.

Na studium Střední uměleckoprůmyslové školy v Uherském Hradišti nedá dopustit. Na Slovácku se prý výtvarně probudil. „Působilo tam několik výrazných osobností, které mě zásadním způsobem ovlivnily. František Nikl, což je tatínek Petra Nikla, Jan Gajdoš, Ladislav Vaculka. Na akademii, kam jsem odešel v polovině osmdesátých let,

však už byl cítit tlak normalizace.” Přesto zde Boris pod vedením výborného kreslíře Paderlíka rozvinul svou strohou, racionálně kaligrafickou perokresbu, do níž dovede vtisknout své naléhavé poselství o člověku.

Při pražských studiích se rád vrátil i ke svým milovaným knihám. Za drsné ilustrace k románu Gabriela Garcíi Márqueze Podzim patriarchy dostal cenu Akademie za nejlepší diplomní práci. „Moje představa ilustrace je

taková, že se stávám jednou z postav knihy. V její kůži se rozhlížím kolem a vnímám děj, který nastartuje mou imaginaci.” Márquezovou tvorbou byl doslova posedlý, a tak se dál úspěšně vcífoval do postav >>

Barevné stíny v Dinan, Bretaň – kombinovaná technika (vlevo)

Bretaň – kombinovaná technika (nahore)

vizitka

Boris Jirků – malíř

Narodil se 10. dubna 1955 ve Zlíně. V letech 1970 absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti a v letech 1974–1980 Akademii výtvarných umění v Praze. Do roku 1990 byl uklízečem a dva roky učitelem LŠU, sedmnáct let vedl ateliér figurální kresby na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, kde byl taky rektorem. V současnosti působí jako pedagog figurální kresby a malby na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni, taky vede doktorandská studia na Akademii umění na Slovensku. Věnuje se volné kresbě, malbě, grafice, ilustraci, dřevěné a kovové plastice a výtvarným realizacím v architektuře (vitráž v hotelu Klenotník, Praha). Ocenění získal za svou ilustrátorskou činnost. Zúčastnil se mnoha výstav u nás i v zahraničí, např. v New Yorku, Havaně, Montrealu nebo v Sydney. Se ženou Zdenou, která pracovala rovněž ve školství, má dvě dcery. Starší Adéla pokračuje ve výtvarné tradici, vystudovala ilustraci na pražské VŠUP, ESBAM Marseille a Grafiku na AVU (Praha) věnuje se grafice a ilustraci. Mladší Kamila vystudovala sociální a kulturní antropologii a dále studuje a kombinuje to s prací.

Bretaň, Manoir de Langourian – kombinovaná technika, 58 x 73 cm

jihoamerických venkovánů v Kronice ohlášené smrti (cena v soutěži Nejkrásnější

kniha roku) i snad nejznámější knize slavného Kolumbijce Sto roků samoty. Boris dove-

dl mistrovsky „vstoupit“ i do syrového děje románů ruských klasiků – Dostojevského,

Ecuador, Krajina kaktusů – kombinovaná technika, 91 x 121 cm

Bulgakova, Bunina, Šalamova a dalších.

Kresba je tvůrčím vrcholem

Ilustrace i volná grafika Borise Jirků, tvořená převážně technikou sítotisku (serigrafie), vyvolaly ve své době překvapení svou expresivitou, specifickou optikou i barevností. Často připomínají fotografickou techniku rybiho oka. „Je to trochu jiné,“ vysvětluje. „Fotografie nemůže nic vynechat, ale já si obraz svého světa vytvářím podle vlastní imaginace. Časoprostor křivím, jak uznám za vhodné, a figury zvětšuji nebo zmenšuji, aby hovořily beze slov...“

Netradiční je i maliřovo vnímání kresby. Podle něj nejde o začátek, z něhož se postupuje dál, ale o tvůrčí vrchol. „Kresba je zcela autentická, je to velice rychlý záznam myšlenky, zkratka, která přitáhne pozornost. Pokud je její obsah zajímavý.“

Právě pocit, že se z výtvarných škol vytrácí řemeslo, že studenti neumějí ani pořádně namalovat figuru, ho krátce po revoluci přivedl zpět do školy. Strávil sedmáct krásných let na pražské Vysoké škole uměleckoprůmyslové jako docent, profesor a chvíli i jako rektor. Po kritice hospodaření školy a neshodách s akademickým senátem ho však prezident Václav Klaus odvolal. Následovaly zdravotní problémy a srdeční kolaps. V rukou primáře Tomáše Urbana se znovu narodil.

V současné době učí profesor Jirků na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni a doktorandská studia

na Akademii umění v Banské Bystrici. A jeho láska ke kresbě ho inspirovala k pořádání už dvanáctiletého projektu Figurama. Jde každoročně o čtyři společné mezinárodní výstavy (doplněné obsáhlým katalogem) a setkávání studentů výtvarných škol. Začínalo se ve Znojmě a přidaly se Brno, Vídeň, Mainz, Bratislava, Plzeň, Ostrava, Praha, Katovice, Valencie, Poznaň, Toronto...

Svítlí, provokují, hladí

To je řeč o barvách, jimiž Boris odvážně kouzlí příběhy na svých obrazech. „Barvy září, svítí, provokují, těší a hladí, vtahují nás do akčního děje, pokud jsou náměty figurativní, nebo tak přesvědčivě navozují atmosféru jižních krajín, že máme chuť sbalit kufry a vydat se na cestu za sluncem, modrou vodou a blankytným nebem, zatoužíme po úzkých uličkách, romantice i skleničce rudého vína, zelené olivě a pečené rybě...“ takhle promlouval pan doktor Žižkovský při vernisáži v pražské vile Villa.

Všele s ním souhlasím a připomínám si Borisovy nezaměnitelné scénérie z Brazílie, jihu Francie nebo Andalusie v knížce Obrázky z cest. Věnoval mi ji Mirek Lípina z Galerie La Femme, který tyto cesty pro partu výtvarníků organizuje. Boris to zkrátka má v porovnání s Paulem Gauguinem přece jen jednodušší. A to nejen pokud jde o organizaci cest. Paul si líboval ve velkých plátnech, přitom byl malého vzrůstu. Boris má stejnou „slabost“, ale dobrých 196 centimetrů...

■ Brazílie, Strážkyně siesty – kombinovaná technika